

Doniyor Kitobi — Ellik Yettinchi Raqam

Vahiy kitobining bashoratli sirlarini ochish: Oxirzamon bashoratlari bo'ylab sayohat

Jeff Pippenger

2024-01-21

Barcha payg'ambarlar dunyoning oxiri haqida so'zlaydi, va barcha bashoratlar Vahiy kitobida tutashib, o'sha yerda nihoyasiga yetadi. Vahiy kitobida Doniyor kitobidagi ayni yo'nalish davom ettiriladi, chunki ular bir xil kitobdir. Ushbu bashoriy tamoyillarning barchasi avvalgi maqolalarda qat'iy tarzda qayd etilgan. Vahiy kitobida bizga sinov muddati yopilishidan sal avval muhrlab qo'yilgan, ammo muhridan yechiladigan bir bashorat borligi ma'lum qilinadi. Ushbu maqolalar hozir muhridan yechilayotgan Vahiy kitobidagi xabar bilan bog'liq bashoriy unsurlarni bayon qilib kelmoqda. Bu xabar yakka bir bashoriy haqiqat emas, va muhridan yechilayotgan xabarning har bir unsuri Iso Masihning Vahiyi toifasiga kiradi.

Xabar sinov muddatining tugashidan sal oldin, "vaqt yaqin" bo'lgan paytda muhrdan yechiladi. Doniyor va Vahiy kitoblari, Bashorat Ruhi yozuvlaridagi sharh bilan bog'liq holda, bashoratli xabarning muhrdan yechilishi bilan aloqador jarayon haqida juda aniq ma'lumot beradi. Muhrdan yechishni Yahudo qabilasining Arsloni amalga oshiradi va u buni qilganida, xabarni taqdim etishda tartibli bir usuldan foydalanadi. U xabarni Otadan oladi; Ota esa Muqaddas Kitobni yetti muhr bilan muhrlangan holda tutib turgan sifatida tasvirlangan. Yahudo qabilasining Arsloni, ayni paytda Dovudning ildizi va so'yilgan Qo'zi bo'lgan Zot, kitobni Otadan olib, muhrlarni yechadi.

Shundan so'ng Iso xabarni Jabroilga beradi; Jabroil esa boshqa farishtalar bilan birga bu xabarni payg'ambarga yetkazadi, payg'ambar xabarni yozib, uni jamoatlarga yuboradi. Bashoratli xabar muhrdan ochiladigan vaqt yetib kelganda, uning ochilishi uch bosqichli sinov jarayonini yuzaga keltiradi; bu jarayon payg'ambarning yozuvi yo'naltirilgan asosiy tinglovchilar bo'lgan jamoatlar ichidagilarni sinaydi, va jamoat a'zolarining har birining javobiga ko'ra, ular ikki toifadan birida ekanliklarini aniqlaydilar. Muhrdan ochilgan xabar natijasida hosil bo'ladigan bilimning ortishini qabul qiladiganlar "donolar" deb belgilanadi, qabul qilmaydiganlar esa Doniyor tomonidan "fosiqlar", Matto tomonidan esa "nodonlar" deb ataladi.

Oxirgi bashoratli sirning muhrdan ochilishi bilan bog'liq bo'lgan ushbu omillarning barchasi Vahiy kitobining o'n yettinchi bobi, to'qqizinchi oyatida ko'rib chiqilib, alohida ta'kidlanadi, chunki u Iso Masihning Vahiyidagi sajda qiluvchilarning ikki toifasini sinovdan o'tkazadigan bir unsurini aniqlab beradi. U buni oyatdagi ogohlantiruvchi belgidan keyin keladigan xabarni aynan "donolar" tushunishini ko'rsatish orqali amalga oshiradi.

Mana donolik bor bo'lgan aql shu. Yetti bosh — ayol o'tirgan yetti tog'dir. Yana yetti shoh bor: beshtasi qulagan, bittasi bor, boshqasi esa hali kelmagan; va u kelgach, oz muddat qolishi kerak. Bor edi-yu, hozir yo'q bo'lgan maxluq esa sakkizinchisidir, u yettitadan biridir va halokatga ketadi. Vahiy 17:9–11.

«Donolikka ega bo'lgan aql» — bu «donolar»ning aqlidir. «Donolar» bilimning ortishini ham, payg'ambarlik belgisi ortidan darhol ifodalangan bilim ortishini ham tushunadilar; bu belgi donolar tomonidan anglanib, fosiqlar tomonidan rad etiladigan haqiqatni ko'rsatadi. Bu haqiqat esa keyingi oyatlarda bayon etilgan Muqaddas Kitob bashoratidagi shohliklar bilan bog'liqdir. O'sha oyatlar Muqaddas Kitob bashoratidagi shohliklarning so'nggi tasvirini ifodalaydi, va oxirgi kunlarda muhrdan yechiladigan narsa shuki, o'sha sakkizta shohlik Doniyor kitobining ikkinchi bobida berilgan Muqaddas Kitob bashoratidagi shohliklarning birinchi tasvirida ham ifodalangan ekan.

Haqiqatning vahiy qilinishi Millarning qimmatbaho marvaridlaridan birini tashkil etgan Muqaddas Kitob bashoratidagi shohliklar haqidagi cheklangan qarashni qo'llab-quvvatlaydi, biroq u o'n barobar yorqinroq porladi, chunki u Millerchilar o'z tarixlarining cheklangan nuqtasidan anglaganlaridan ancha ko'proq haqiqatni o'z ichiga oladi, va u "o'n" soni bilan ifodalanganidek, hamda "mana, hikmatga ega bo'lgan aql shu yerdadir" degan kirish ogohlantirishining ogohlantiruvchi mayog'i orqali tasvirlanganidek, bir sinovni ifodalaydi; bu esa bashoratli tarzda shunday talqin qilinadi: quyidagi haqiqat sinov muddati yopilishidan sal oldin muhrdan ochiladigan xabar yuborilgan jamoatlarni sinovdan o'tkazadi.

Vahiy kitobining o'n yettinchi bobida Yuhanno papalik zulmatining ming ikki yuz oltmish yillik sahrasiga olib chiqildi. U aynan o'sha davrning nihoyasiga — 1798-yilga qo'yildi; bu Vahiy kitobining o'n uchinchi bobida ham u joylashtirilgan ayni tarixdir.

Va men dengiz qumi ustida turdim va dengizdan bir hayvon chiqib kelayotganini ko'rdim; uning yetti boshi va o'nta shoxi bor edi, shoxlari ustida o'nta toj, boshlarida esa kufr nomi bor edi. Vahiy 13:1.

"Dengiz qumi" 1798-yilni ifodalaydi, chunki u Yuhannoga papalikning (dengizdan chiqqan hayvonning) o'tgan zamonda ko'rsatilgan, Amerika Qo'shma Shtatlarining (yerdan chiqqan hayvonning) esa ko'tarilib kelayotgan, va nihoyat yaqin orada chiqadigan yakshanba qonuni vaqtida ajdaho kabi so'zlaydigan tarixiy nuqtayi nazarni ifodalaydi. So'ngra yer hayvoni dunyoni "hayvonning surati"ni qabul qilishga majbur qiladi; u so'zlaydi va butun dunyo bo'ylab yakshanba qonunchiligini joriy etadi.

"Papalik o'z qudratidan mahrum etilib, ta'qibni to'xtatishga majbur bo'lgan paytda, Yuhanno ajdahoning ovozi takrorlaydigan va o'sha ayni shafqatsiz hamda kufirona ishni davom ettiradigan yangi bir hokimiyatning ko'tarilayotganini ko'rdi. Jamoatga va Xudoning qonuniga qarshi urush olib boradigan so'nggi hokimiyat bo'lgan bu kuch qo'zichoqqa o'xshash shoxlari bor bir mahluq bilan tasvirlangan. Undan oldingi mahluqlar dengizdan ko'tarilgan edi; ammo bu esa yerdan chiqdi, bu esa o'zi timsol qilgan xalqning — Amerika Qo'shma Shtatlarining — tinch yo'l bilan yuksalganini bildiradi." Signs of the Times, February 8, 1910.

Yuhanno o'n yettinchi bobda Muqaddas Kitob bashoratidagi shohliklarning yakuniy taqdimotini qabul qilish uchun tarixning ayni o'sha kuzatuv nuqtasiga olib boriladi. O'sha kuzatuv nuqtasida turib, shohliklar unga taqdim etiladi. Avvalo unga maxluq ham jamoatni, ham davlatni boshqarishi bildiriladi, chunki u nafaqat yetti bosh, balki yetti tog' ustida ham o'tirgandir. Buyuk fohishaning

o'tirishi uning maxluqqa mingashganini ko'rsatadi, maxluqqa mingashgan esa maxluqni boshqaruvchining o'zidir.

Va sen ko'rgan ayol — yer yuzining shohlari ustidan hukmronlik qiladigan o'sha buyuk shahardir. Vahiy 17:18.

“hukmronlik qilur” so'zi ushlab turish va ustidan hukm surishni anglatadi. Chavandoz jilovlarni ushlab, yirtqich ustidan hukmronlik qiladi. Papalik yetti bosh ustidan ham, shuningdek yetti tog' ustidan ham hukmronlik qiladi. Doniyor kitobining ikkinchi bobida Doniyor Navuxadnazarni oltinning “boshi” ekanini bildiradi. Ishayo kitobining yettinchi bobida “bosh” yana shoh, poytaxt yoki saltanat ma'nosini ham anglatadi.

Chunki Suriyaning boshi — Damashq, Damashqning boshi esa — Rezin; va oltmish besh yil ichida Efrayim xalq bo'lmaydigan darajada chilparchin qilinadi. Efrayimning boshi — Samariya, Samariyaning boshi esa — Remalyoning o'g'li. Agar sizlar ishonmasangiz, albatta barqaror turmaysizlar. Ishayo 7:7, 8.

Hayvon ustiga mingan ayol bo'lgan papalik yer yuzidagi barcha shohlar ustidan hukmronlik qiladi. O'sha shohlar “o'n shoh” sifatida tasvirlangan bo'lib, ular oxirgi kunlarning ajdaho-qudratidir. Ular Tir fohishasi zino qiladigan shohlardir. O'sha “o'n shoh” papalik hokimiyatini qabul qilishga majbur etilgan, biroq o'sha o'n shohning bosh shohi Qo'shma Shtatlardir. Shuning uchun Qo'shma Shtatlar Isroilning shimoldagi o'n qabilasi ustidan hukmronlik qilgan shoh — Axab orqali ham ifodalanadi. “Yeti” soni “to'liqlik”ni anglatadi, va papalik yer yuzidagi shohlar ustidan hukmronlik qilayotgan qilib tasvirlanganda, u ayni paytda o'n shoh ustidan ham hukmronlik qilmoqda va yetti bosh ustiga o'tirgandir.

Mana hikmatga ega bo'lgan aqlidir, chunki oxirgi kunlarning donolari “satr ustiga satr” metodologiyasini qo'llaydilar va fohisha hukmronlik qiladigan davlat boshqaruvining har bir ramzi ayni bir haqiqatni ifodalashini anglaydilar. U yetti tog' ustidan ham hukmronlik qiladi, va milleritlar Muqaddas Kitob bashoratida “tog'”ni shohlikning ramzi sifatida aniqlagan edilar, ammo ular ramzlarning bir nechta ma'noga ega ekanini ham aniqlagan edilar.

Tog'lar, shuningdek, jamoatning ham ramzidir. Muqaddas Yozuvlarda “ulug'vor muqaddas tog'” Xudoning jamoatini ifodalaydi.

Amozning o'g'li Ishayo Yahudo va Quddus to'g'risida ko'rgan kalom. Oxirgi kunlarda shunday bo'ladiki, Egamiz uyining tog'i tog'larning cho'qqisida mustahkam o'rnatiladi va tepaliklardan yuksak ko'tariladi; barcha xalqlar unga oqib keladi. Ko'p xalqlar borib, shunday deyдилar: Kelinglar, Egamizning tog'iga, Yoqub Xudosining uyiga chiqaylik; U bizga O'z yo'llarini o'rgatadi, biz esa Uning so'qmoqlarida yuramiz. Chunki qonun Siondan chiqadi, Egamizning kalomi esa Quddusdan. Ishayo 2:1–3.

“Rabbiyning uyi” Uning jamoatidir va u “tog'”dir. Buyuk fohisha yetti tog' ustida o'tirgandir; shu tariqa u barcha shohlar ustidan hukmronlik qilgani kabi, barcha jamoatlar ustidan ham hukmronlik qilishini ko'rsatadi. U butun dunyodagi barcha jamoatlar va barcha davlatlar ustidan nazoratga egadir.

Ishayo o‘ziga “Yahudo va Quddus haqida” kelganini ta’kidlayotgan va biz hozirgina iqtibos qilgan vahiy davom etadi; u hali ham to‘rtinchi bobdagi ayni o‘sha parcha bo‘lib, Ishayoga ko‘ra, bu odamlar: “Kelinglar, Egamizning tog‘iga, Yoqub Xudosining uyiga chiqaylik”, deydi “o‘sha kun”ning o‘zidir. O‘sha ayni davrda “yetti ayol” tilga olinadi.

Va o‘sha kunda yetti ayol bitta erkakdan ushlab: “Biz o‘z nonimizni yeymiz, o‘z kiyimimizni kiyamiz; faqat sening noming bilan atalishga ijozat ber, sharmandaligimiz olib tashlansin”, — deydi. O‘sha kunda Egamizning novdasi go‘zal va ulug‘vor bo‘lur, yurtning mevasi esa Isroildan omon qolganlar uchun a‘lo va chiroyli bo‘lur. Va shunday bo‘ladiki, Sionda qolgan va Quddusda saqlanib qolgan kishi muqaddas deb atalur, ya‘ni Quddusda tiriklar qatoriga yozilgan har bir kishi: Egamiz hukm ruhi bilan va kuydiruvchi ruh bilan Sion qizlarining nopokligini yuvib tashlaganida hamda Quddusning qonini uning o‘rtasidan poklaganida. Shunda Egamiz Sion tog‘idagi har bir maskan uzra va uning yig‘inlari uzra kunduz kuni bulut va tutun, kechasi esa alangali olovning yorug‘ligini yaratadi; chunki butun ulug‘vorlik uzra bir himoya bo‘ladi. Va kunduz kuni jaziramadan soya uchun, bo‘ron va yomg‘irdan panoh va yashirin joy uchun bir chodir bo‘ladi. Ishayo 4:1–6.

Ishayo vahiyining mavzusi bo‘lgan o‘sha “kun” — Vahiy kitobining o‘n birinchi bobidagi buyuk zilzilaning “soati”dir. 2020-yil 18-iyuldagi umidsizlikdan so‘ng “qaytish” haqidagi nasihatni qabul qilgan, Levilar yigirma oltinchi bobining talablarini bajargan va Hizqiyolning birinchi bashorati orqali bir joyga to‘plangan donolar, Islomning to‘rt shamoli haqidagi Hizqiyolning ikkinchi xabarini qabul qilganlarida muhrlanadilar. Shundan so‘ng ular bir bayroq sifatida osmonga ko‘tariladilar, va Bobildagi Xudoning boshqa farzandlari Bobildan chiqish haqidagi da‘vatga javob bera boshlaydilar; bu da‘vat zilzila paytida, ya‘ni yaqin oradagi Yakshanba qonuni boshlanganda boshlanadi. Xudoning boshqa podasi Bobildan chiqish xabarini eshitadi va shunday deydi: “Kelinglar, biz Egamizning tog‘iga, Yoqub Xudosining uyiga chiqaylik.”

O‘sha “soat”da buyuk fohisha o‘z qo‘shiqlarini kuylashni va yer yuzining podshohlari bilan zino qilishni boshlaydi. Qo‘zining hayot kitobiga yozilmaganlar fohishaga ergashadilar, va ularning jamoatlari uning hokimiyati ostiga tushadi. O‘sha jamoatlar Ishayo tomonidan “yetti ayol” sifatida ifodalanadi. O‘sha “yetti ayol” papalik hukmronlik qiladigan “yetti tog‘”dir; chunki Qo‘shma Shtatlar butun dunyoni so‘zlaydigan hamda hammani papalik hokimiyatining tamg‘asini qabul qilishga majbur etadigan mahluqning suratini tiklashga majbur qiladi.

O‘sha “yetti ayol bir erkakdan mahkam ushlaydi”, va o‘sha “erkak” Pavlus “gunoh odami” deb ta’riflagan “erkak”dir. O‘sha sinov davrida “Quddusda qolganlar muqaddas deb ataladi, ya‘ni Quddusda tiriklar qatorida yozilganlarning har biri.” Xudoning xalqi — o‘sha davr mobaynida ismlari hayot kitobiga, dunyo bunyod etilishidan oldin so‘yilgan Qo‘zining kitobiga yozilganlardir. “Gunoh odami”dan mahkam ushlaydigan boshqa toifa esa Vahiy kitobining o‘n uchinchi bobida gunoh odamiga sajda qiladiganlardir.

Yer yuzida yashovchilarning barchasi unga sajda qiladilar; bular — ismlari dunyo bunyod etilganidan beri so‘yilgan Qo‘zining hayot kitobiga yozilmaganlardir. Kimning qulog‘i bo‘lsa, eshitsin. Vahiy 13:8, 9.

Yakshanba qonuni inqirozi bo'lgan ulkan zilzilaning "soati" tergov hukmining yakunidir, va hukm sizning ismingiz hayot kitobiga kiritilganmi yoki kiritilmaganmi, shunga asoslanadi; demak, o'sha vaqtda hayot kitobiga bo'lgan munosabat bilan ifodalangan ikki toifa hukmning aynan eng so'nggi manzaralarini ko'rsatadi. "Gunoh odami"dan mahkam tutganlar o'zlarining "noni"ni "yeyishlarini va" o'zlarining "kiyimi"ni "kiyishlarini" e'lon qiladilar, biroq ularning bosh istagi "sening noming bilan atalish"dir.

Ular o'zlarining e'tiqodga doir aqidaviy bayonotlarini (o'z nonlarini yeydilar) saqlab qoladilar va o'zlarining mazhabiy e'tiroflarini (o'z kiyimlarini) ham saqlab qoladilar, biroq "gunoh odami"ning nomini qabul qiladilar. "Gunoh odami"ning nomi "katolik"dir, bu esa "umumjahon" degan ma'noni anglatadi. "Gunoh odami"ni mahkam tutganlar "umumjahon jamoat"ning bir qismi bo'lishni istaydilar; bu esa Katolik jamoatidir. Ular o'zlarining "sharmandaligi"ni "olib tashlash" uchun o'sha munosabatni istaydilar.

"Malomat" oxirgi kunlarda barcha jamoatlar va barcha xalqlar ustidan hukmronlik qiladigan mahluqning ikki muhim unsuriga qaratilgandir. Vahiy kitobining o'n birinchi bobidagi "buyuk zilzila soati"da "uchinchi voy tez keladi". "Uchinchi voy" — Islomdir. Vahiy kitobining o'n birinchi bobidagi "buyuk zilzila soati"da Yettinchi Karnay chalinadi. Yettinchi Karnay — Islomdir. Islom "buyuk zilzila soati"da zarba beradi, chunki butun jahon tarixi davomida barcha Karnaylar majburiy yakshanba ibodatiga qarshi hukm chiqarishda Xudo qo'llagan bashoratli vositalar bo'lgan.

Qo'shma Shtatlarning "milliy halokati" tez orada qabul qilinadigan yakshanba qonuni orqali yuzaga keltirilganida, "xalqlar g'azablanadilar". Muqaddas Kitob bashoratida xalqlarni g'azablantiradigan narsa Islomdir; bu Ibtido kitobidagi Islomga oid birinchi ishorada ifodalangan.

Egamizning farishtasi unga dedi: "Mana, sen homiladorsan, o'g'il tug'asan va uning ismini Ishmoil qo'yasan; chunki Egamiz sening musibatingni eshitdi. U yovvoyi odam bo'ladi; uning qo'li har kimga qarshi, har kimning qo'li esa unga qarshi bo'ladi; va u barcha birodarlarining ro'parasida yashaydi." Ibtido 16:11, 12.

Oxirgi kunlarning "sharmandaligi" Islom dinidir. Jamoatlar va dunyo xalqlari Katolik cherkovi tomonidan boshqariladigan Birlashgan Millatlar Tashkilotining Yangi Dunyo Tartibi hokimiyati ostiga kiradi. Papa, xuddi Konstantin milodiy 330-yilda papalikka o'z o'rnini bergani kabi, bir dunyo tizimi ustiga o'tqiziladi. Xalqlar Islom tomonidan insoniyatga qarshi olib kelinayotgan urushga qarshi kurasha olish qobiliyati faqat birlashgan sa'y-harakat bilan amalga oshirilishi mumkin, degan qarorga keladilar; bu esa qandaydir axloqiy hokimiyatga bo'ysunishni talab qiladi, va Qo'shma Shtatlar bu hokimiyat Rim cherkovi ekanini ta'kidlaydi. Xuddi Yustinian milodiy 533-yilda Katolik cherkoviga uning buyuk hokimiyatini bergani kabi, tarix takrorlanadi. Qo'shma Shtatlar o'z harbiy qudrati orqali dunyoni itoat etishga majbur qiladi, xuddi Xlodvig milodiy 496-yilda Katolik cherkovi uchun qilgani kabi. Vahiy kitobining o'n uchinchi bobi ikkinchi oyatidagi tarix takrorlanadi.

Men ko'rgan mahluq qoplonga o'xshar edi, uning oyoqlari ayiqning oyoqlari kabi, og'zi esa sherning og'ziday edi; va ajdar unga o'z qudratini, o'z taxtini va buyuk hokimiyatni berdi.

Vahiy 13:2.

Bir marta surat o'rnatilgach, Islomning hujumlaridan g'azablangan yer yuzining shohlari, butun dunyo bo'ylab hayvonning suratini vujudga keltirish uchun ishlatilgan Islomga qarshi umumiy "malomat" aslida "gunoh odami"ning (Izabelning) chinakam tashvishi bo'lmaganini anglab yetadilar. Juda kech bo'lganida, dunyo Izabel Islomga mutlaqo parvo qilmasligini, balki uning yuragi Hirodiya Yahyo Cho'mdiruvchini o'ldirtirgani kabi Ilyosni o'ldirishni istashini bilib oladi.

"Donolikka ega aql" — "donolarning aqli"dir; "donolar" esa sinov muddati tugashidan sal avval Yahudo qabilasidan bo'lgan Arslon Iso Masihning Vahiyini muhrdan ochganda yuzaga keladigan "bilimning ortishini" tushunadiganlardir.

U menga dedi: "Bu kitobdagi bashorat so'zlarini muhrlama, chunki vaqt yaqin. Nohaqlik kishi bundan keyin ham nohaqlik qilsin; bulg'angan kishi bundan keyin ham bulg'ansin; solih kishi bundan keyin ham solihlik qilsin; muqaddas kishi bundan keyin ham muqaddas bo'lsin."

Vahiy 22:10, 11.

"Ayol o'tirgan yetti bosh — yetti tog'dir," degani, papalik ham jamoat, ham davlat ustidan hukmronlik qilishini bildiradi. Ramzlar bir nechta ma'noga ega bo'ladi, va ramzlar ular ifodalangan oyatning mazmuniga ko'ra ta'riflanib, anglanishi lozim. Dalil shundan kelib chiqadiki, oyat boshlar tog'lar ekanini aniqlab beradi; unday ekan, boshlar (davlat boshqaruvi) bilan tog'lar (jamoat boshqaruvi) o'rtasida farq borligini aniqlashga qanday asos bo'lishi mumkin? Bu farq Doniyor kitobining yettinchi va sakkizinchi boblarida belgilab berilgan. Yettinchi bobda ham butparast Rim, ham papalik Rimi ulardan oldin kelgan mahluqlardan "boshqacha" deb ta'riflanadi.

Yettinchi bob sakkizinchi bob ustiga keltirilganda (satr ustiga satr), biz sakkizinchi bobda Rimning kichik shoxini ko'ramiz; u erkak, ayol, erkak, ayol o'rtasida tebranadi. Ikki hokimiyatni ifodalovchi bitta ramz (kichik shox). O'sha boblarda shox — podshohlikdir, podshohlik esa ayni paytda bosh hamdir. Sakkizinchi bobda kichik shox ikki podshohlikni, Muqaddas Kitob bashoratining to'rtinchi va beshinchi podshohligini ifodalaydi. Kichik shox ramziy tarzda ikki podshohlikni ifodalaydi, va u ifodalagan bu ikki podshohlik davlat boshqaruvi bilan cherkov boshqaruvining birlashuvini aniqlab beradi. Yetti bosh, ayni paytda yetti tog' ham bo'lib, ikki podshohlikni ifodalaydi; bu podshohliklardan biri cherkov boshqaruvi, boshqasi esa davlat boshqaruvidir.

Doniyor kitobining ikkinchi bobida bu bashoratli ramziylikka yana bir guvohlik bor, chunki u yerda Millerchilar Rimning to'rtinchi shohligi deb tushungan oxirgi shohlik temir va loy bilan ifodalanadi. Temir va loy birlashtirilgan, holbuki aslida temir loy bilan qo'shilmaydi. Shunga qaramay, Opa Uayt "temir va loy" haqida izoh berganida, uni cherkov hunari va davlat hunarining ramzi sifatida belgilaydi; bu xuddi sakkizinchi bobdagi kichik shox hamda Vahiy kitobining o'n yettinchi bobidagi, tog'lar ham bo'lgan boshlar orqali ifodalangandekdir.

"Biz Xudoning muqaddas ishi temir loyqa loy bilan aralashgan tasvirning oyoqlari bilan ifodalangan bir zamonga yetib keldik. Xudoning bir xalqi, tanlangan bir xalqi bor; ularning farosati muqaddas qilinishi lozim, ular poydevor ustiga yog'och, pichan va somon qo'yish orqali nopok bo'lib qolmasliklari kerak. Xudoning amrlariga sodiq bo'lgan har bir jon

imonimizning ajralib turuvchi belgisi yettinchi kun — Shanba ekanini ko‘radi. Agar hukumat Shanbani Xudo buyurganidek e‘zozlasa, u Xudoning qudratida turar va azizlarga bir marta topshirilgan imonni himoya qilgan bo‘lar edi. Ammo davlat arboblari soxta shanbani qo‘llab-quvvatlaydilar va o‘z diniy e‘tiqodlarini papalikning bu farzandiga rioya qilish bilan aralashtiradilar, uni Egamiz muqaddas qilgan va barakali etgan, O‘zi bilan O‘z xalqi o‘rtasida ming avlodlar davomida alomat bo‘lsin deb inson uni muqaddas tutishi uchun ajratib qo‘ygan Shanbadan yuqori qo‘yadilar. Cherkovchilik va davlatchilikning aralashtirilishi temir va loy bilan ifodalangan. Bu ittifoq jamoatlarning butun kuchini zaiflashtirmoqda. Cherkovga davlat hokimiyatini berish yomon natijalar keltirib chiqaradi. Odamlar deyarli Xudoning sabr-toqatining chegarasidan o‘tib ketdilar. Ular o‘z kuchlarini siyosatga safarbar etdilar va papalik bilan birlashdilar. Ammo shunday vaqt keladiki, Xudo O‘z qonunini bekor qilganlarni jazolaydi, va ularning yovuz ishi o‘zlarining boshiga qaytadi.” The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 4, 1168, 1169.

Biz bu tadqiqotni keyingi maqolada davom ettiramiz.

“Masihning biz uchun olib borayotgan ishi va Shaytonning bizga qarshi qat’iy ayblovi tasvirlangan sahnada, Yoshua oliy ruhoniy sifatida turadi va Xudoning amrlariga rioya qiluvchi xalqi nomidan iltijo qiladi. Ayni paytda Shayton Xudoning xalqini ulkan gunohkorlar sifatida ko‘rsatadi hamda ularni butun umri davomida vasvasaga solib sodir ettirgan gunohlarining ro‘yxatini Xudo huzurida taqdim etadi va ularning gunohlari sababli ularni halok qilish uchun uning qo‘liga topshirish kerakligini ta’kidlaydi. U yovuzlik ittifoqiga qarshi xizmat qiluvchi farishtalar tomonidan himoya qilinmasliklari kerakligini uqtiradi. U Xudoning xalqini dunyo bilan birga bog‘lamlarga bog‘lab, o‘ziga to‘liq sadoqat bajo keltirishga majbur qila olmagan uchun g‘azabga to‘lgan. Shohlar, hukmdorlar va boshliqlar o‘zlariga dajjol tamg‘asini bosganlar va ular azizlarga — Xudoning amrlarini tutadigan va Isoning imoniga ega bo‘lganlarga — qarshi urush ochish uchun chiqqan ajdar sifatida tasvirlanadi. Xudoning xalqiga bo‘lgan adovatlarida ular Barabbani Masih o‘rniga tanlaganlikda ham aybdor ekanliklarini namoyon etadilar.

“Xudoning dunyo bilan bir da’vosi bor. Hukm o‘tirganda va kitoblar ochilganda, Uning hal etilishi lozim bo‘lgan dahshatli bir hisobi bo‘ladi; agar odamlar shaytoniy aldanishlar va yolg‘onlar bilan ko‘r va sehlrangandek bo‘lmaganida, bu hisobning o‘ziyoq dunyoni qo‘rquv va titroqqa solgan bo‘lur edi. Xudo dunyoni O‘zining yagona tug‘ilgan O‘g‘lining o‘limi uchun javobgarlikka tortadi; dunyo, aslida va amalda, Uning xalqini ta’qib etish orqali Uni qaytadan xochga mixlagan va oshkora sharmanda qilgan. Dunyo Masihni Uning azizlari timsolida rad etdi, payg‘ambarlar, havoriylar va xabarchilarning xabarlarini rad etish orqali Uning xabarlarini rad etdi. Ular Masih bilan hamkor bo‘lganlarni rad etdilar, va buning uchun ular hisob berishga majbur bo‘ladilar.” Testimonies to Ministers, 38, 39.